

**SYLABUS**

DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2021/22–2023/24

(skrajne daty)

Rok akademicki 2023/2024

**1. PODSTAWOWE INFORMACJE O PRZEDMIOCIE**

Nazwa przedmiotu	<b>Archeologia późnego średniowiecza i okresu nowożytnego</b>
Kod przedmiotu*	
nazwa jednostki prowadzącej kierunek	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Archeologii
Kierunek studiów	<b>Archeologia</b>
Poziom studiów	studia I stopnia
Profil	ogólnoakademicki
Forma studiów	stacjonarne
Rok i semestr/y studiów	III rok, 6 semestr
Rodzaj przedmiotu	kierunkowy
Język wykładowy	polski
Koordinator	Dr Michał Dzik
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	<b>Dr Michał Dzik (wykłady i ćwiczenia)</b>

\* -opcjonalnie, zgodnie z ustaleniami w Jednostce

**1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS**

Semestr (nr)	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (jakie?)	Liczba pkt. ECTS
6	45	45							8

**1.2. Sposób realizacji zajęć**

- zajęcia w formie tradycyjnej  
 - zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

**1.3 Forma zaliczenia przedmiotu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)**

WYKŁAD – EGZAMIN PISEMNY

ĆWICZENIA – ZALICZENIE Z OCENĄ

**2. WYMAGANIA WSTĘPNE**

Wiedza ogólna w zakresie historii i geografii Europy Środkowej w późnym średniowieczu i czasach nowożytnych oraz terminologii i podstaw metodologicznych archeologii
--

### 3. CELE, EFEKTY UCZENIA SIĘ, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

#### 3.1 Cele przedmiotu

C <sub>1</sub>	Zapoznanie studentów z wiedzą o przekształceniach gospodarczych i społecznych na ziemiach polskich w późnym średniowieczu i czasach nowożytnych (2. poł. XIII–XVIII w.) w świetle źródeł archeologicznych, pisanych i innych
C <sub>2</sub>	Zapoznanie studentów z poziomem wiarygodności oraz zakresem możliwości interpretacyjnych źródeł archeologicznych, pisanych, ikonograficznych i kartograficznych
C <sub>3</sub>	Pobudzenie studentów do krytycznej refleksji nad stopniem przydatności danych archeologicznych do uzupełniania wiedzy o zmianach zachodzących w późnym średniowieczu i czasach nowożytnych

#### 3.2 Efekty kształcenia dla przedmiotu

EK (efekt kształcenia)	Treść efektu kształcenia zdefiniowanego dla przedmiotu STUDENT:	Odniesienie do efektów kierunkowych <sup>1</sup>
EK_01	Zna i potrafi prawidłowo skorzystać z literatury specjalistycznej oraz terminologii z zakresu archeologii późnego średniowiecza i okresu nowożytnego	K_Wo1, 02, 03, 07; K_Uo2, 03, 05
EK_02	Ma podstawową wiedzę w zakresie archeologii późnego średniowiecza i czasów nowożytnych i potrafi selekcjonować materiały archeologiczne z tego okresu	K_Wo1, 02, 03, 06, 07; K_Uo1, 03, 04
EK_03	Ma podstawową wiedzę na temat dotychczasowych i nowych kierunków badań nad późnym średniowieczem i okresem nowożytnym	K_Wo1, 02, 03;
EK_04	Zna i potrafi scharakteryzować przemiany gospodarcze i społeczne, zachodzące w późnym średniowieczu i okresie nowożytnym	K_Wo1, 02, 03, 07; K_Uo2, 07
EK_05	Zna i potrafi scharakteryzować przemiany w architekturze sakralnej, obronnej, rezydencjonalnej i mieszkalnej, zachodzące w późnym średniowieczu i okresie nowożytnym	K_Wo2, 03; K_Uo2, 03, 07
EK_06	Zna metodologię badań archeologiczno-architektonicznych	K_Wo2, 06; K_Uo1, 04, 10
EK_07	Rozumie potrzebę pogłębiania wiedzy oraz potrafi uczestniczyć w dyskusji nad zagadnieniami z zakresu archeologii późnego średniowiecza i okresu nowożytnego	K_Wo1; K_Uo5, 06, 09, 10; K_Ko1, 03
EK_08	Zachowuje ostrożność i krytycyzm w wyrażaniu opinii, oparte na wyrobionej potrzebie weryfikacji poziomu wiarygodności przesłanek wnioskowania	K_Wo2, 06; K_Uo4, 05, 06; K_Ko1, 03
EK_09	Potrafi wyjaśniać podłoże i przebieg zmian zachodzących w kulturze materialnej, które dokonywały się w okresie późnym średniowieczu i czasach nowożytnych na ziemiach polskich oraz ma świadomość ich znaczenia dla dziedzictwa kulturowego Europy	K_Wo3, 09; K_Uo2, 07, 08; K_Ko2, 04

<sup>1</sup> W przypadku ścieżki kształcenia prowadzącej do uzyskania kwalifikacji nauczycielskich uwzględnić również efekty uczenia się ze standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.

### 3.3 Treści programowe

#### A. Problematyka wykładu

<b>Treści merytoryczne</b>
Ramy czasowe, historia i główne kierunki badań w zakresie archeologii późnego średniowiecza i okresu nowożytnego
Gospodarka rolno-hodowlana w późnym średniowieczu i okresie nowożytnym
Gospodarka leśna w późnym średniowieczu i okresie nowożytnym
Transport oraz wymiana handlowa lokalna i dalekosiężna w późnym średniowieczu i okresie nowożytnym
Archeologia wsi późnośredniowiecznej i nowożytnej
Archeologia zespołów obronno-rezydencjonalnych i obronnych późnego średniowiecza i okresu nowożytnego
Archeologia rezydencji i ogrodów okresu nowożytnego
Archeologia założeń klasztornych i obiektów sakralnych późnego średniowiecza i okresu nowożytnego
Archeologia górnictwa i hutnictwa późnego średniowiecza i okresu nowożytnego
Archeologia cmentarzysk późnego średniowiecza i okresu nowożytnego
Wprowadzenie do archeologii współczesności

#### B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

<b>Treści merytoryczne</b>
Zarys historii średniowiecza – ramy czasowe, najważniejsze wydarzenia, stosunki społeczne, kultura, gospodarka
Badania archeologiczno-architektoniczne – metodyka, specyfika oraz najważniejsze cechy i definicje
Korzenie architektury późnośredniowiecznej w Europie i na ziemiach polskich – architektura przedromańska i romańska
Architektura gotycka – geneza, najważniejsze cechy, wybitne przykłady z Europy i ziem polskich
Gotycka architektura sakralna – wielkie katedry, kościoły parafialne oraz klasztory
Gotycka architektura obronno-rezydencjonalna – zamki i inne obiekty rezydencjonalno-obronne
Gotycka architektura mieszkalna miast i wsi
Zarys historii okresu nowożytnego – ramy czasowe, najważniejsze wydarzenia, stosunki społeczne, kultura, gospodarka, najważniejsze zmiany w stosunku do średniowiecza
Architektura renesansowa – geneza, najważniejsze cechy, wybitne przykłady z Europy i ziem polskich
Renesansowa architektura sakralna na ziemiach polskich
Renesansowa architektura rezydencjonalno-obronna na ziemiach polskich
Renesansowa architektura mieszkalna miast i wsi na ziemiach polskich
Architektura barokowa – geneza, najważniejsze cechy, wybitne przykłady z Europy i ziem polskich
Barokowa architektura sakralna na ziemiach polskich
Barokowa architektura obronno-rezydencjonalna na ziemiach polskich
Barokowa architektura mieszkalna na ziemiach polskich
Budownictwo urzędów związanych przetwórstwem i wybranymi gałęziami rzemiosła w późnym średniowieczu oraz okresie nowożytnym (górnictwo, hutnictwo, folusze, browary, młyny)
Archeologia późnego średniowiecza i okresu nowożytnego w teorii oraz praktyce na przykładzie wybranych stanowisk z południowej i południowo-wschodniej Polski

### 3.4 Metody dydaktyczne

Wykład problemowy, z prezentacją multimedialną.

Ćwiczenia: analiza zagadnień z dyskusją, przygotowywanie referatów, prezentacji, prac pisemnych.

## 4. METODY I KRYTERIA OCENY

### 4.1 Sposoby weryfikacji efektów uczenia się

Symbol efektu	Metody oceny efektów uczenia się (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	PRACE PISEMNE, EGZAMIN PISEMNY	Ćw, W
EK_02	KOLOKWIMUM, EGZAMIN PISEMNY	Ćw, W
EK_03	KOLOKWIMUM, EGZAMIN PISEMNY	Ćw, W
EK_04	KOLOKWIMUM, EGZAMIN PISEMNY	Ćw, W
EK_05	KOLOKWIMUM, EGZAMIN PISEMNY	Ćw, W
EK_06	DYSKUSJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	Ćw
EK_07	DYSKUSJA W TRAKCIE ZAJĘĆ	Ćw
EK_08	DYSKUSJA W TRAKCIE ZAJĘĆ, EGZAMIN PISEMNY	Ćw, W
EK_09	EGZAMIN PISEMNY	W

### 4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Wykład – uczęszczanie na wykład oraz pozytywna ocena z egzaminu pisemnego

Ćwiczenia – uczęszczanie na zajęcia, pozytywne oceny z: częściowego testu pisemnego (ponad 50% punktów), referatu i prezentacji, pracy pisemnej oraz kolokwium pisemnego (ponad 50% punktów).

## 5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające z harmonogramu studiów	90
Inne z udziałem nauczyciela akademickiego (udział w konsultacjach, egzaminie)	30
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta (przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	80
SUMA GODZIN	200
<b>SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS</b>	<b>8</b>

\* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

## 6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU

wymiar godzinowy	-
zasady i formy odbywania praktyk	-

## 7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

- Krzysztof Fokt, *Późnośredniowieczne osadnictwo wiejskie na Dolnym Śląsku w świetle badań archeologicznych*, Kraków 2012
- Terra incognita. Archeologiczne studia nad późnośredniowieczną i nowożytną wsią*, red. W. Świętosłowski, Acta Archaeologica Lodziensia, nr 57, Łódź 2011
- W. Boruszewicz, *Budownictwo murowane w Polsce. Zarys sztuki strukturalnego kształtowania do końca XIX wieku*, Warszawa-Kraków 1985
- A. Grzybowski, *Gotycka architektura murowana w Polsce*, Warszawa 2015
- Historia kultury materialnej Polski w zarysie*, t. II (od XIII do XV w.), red. W. Hensel, J. Pazdur, Wrocław 1978
- Historia kultury materialnej Polski w zarysie*, t. III (od XVI do połowy XVII w.), red. W. Hensel, J. Pazdur, Wrocław 1978
- Historia kultury materialnej Polski w zarysie*, t. IV (Od XVII do końca XVIII wieku), red. W. Hensel, J. Pazdur, Wrocław 1978
- L. Kajzer, *Zamki i społeczeństwo. Przemiany architektury obronnej i budownictwa obronnego w Polsce w X-XVIII wieku*, Łódź 1993
- L. Kajzer, *Wstęp do archeologii historycznej w Polsce*, Łódź 1996
- L. Kajzer, *Dwory w Polsce od średniowiecza do współczesności*, Warszawa 2010
- L. Kajzer, S. Kołodziejki, J. Salm, *Leksykon zamków w Polsce*, Warszawa 2010
- A. Marciniak-Kajzer, *Średniowieczny dwór rycerski w Polsce. Wizerunek archeologiczny*, Łódź 2011
- A. Marciniak-Kajzer, *Rzeczy ludzi średniowiecza w domu*, Łódź 2020
- W. Krassowski, *Dzieje budownictwa i architektury na ziemiach polskich*, t. 1-4, Warszawa 1989-1994.
- A. Marciniak-Kajzer, *Średniowieczny dwór rycerski w Polsce. Wizerunek archeologiczny*, Łódź 2011
- Metodyka badań archeologiczno-architektonicznych*, red. Z. Kobyliński, Warszawa 1999
- A. Miłobędzki, *Zarys dziejów architektury w Polsce*, Warszawa 1968
- J. Piekalski, *Wczesne domy mieszczan w Europie Środkowej. Geneza-funkcja-forma*, Wrocław 2004
- G. Ruszczyk, *Drewno i architektura. Dzieje budownictwa drewnianego w Polsce*, Warszawa 2013

Literatura uzupełniająca do poszczególnych zagadnień podawana jest w trakcie zajęć.

Akceptacja Kierownika Jednostki lub osoby upoważnionej